

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Imago Primi Saecvli Societatis Iesv

Bolland, Johannes

Antverpiae, 1640

Oratio Tertia Parænetica ad Patres Societatis Iesv Prouinciæ
Flandro-Belgicæ, vt fortibus aminis quaternas suæ Prouinciæ Mißiones,
Batauicam, Castrensem, Naualem, atque ad pestiseros capessere porrò ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97844](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97844)

ORATIO TERTIA

Paranetica ad Patres Societatis IESV Prouincia Flandro-Belgica, ut fortibus animis quaternas sue Prouinciae Missiones, Batanicam, Castrensem, Naualem, atque ad pestiferos capessere porro pergant.

Cum animos vestros, ac incitata ad salutis alienae curam studia, mihi ob oculos pono, Reuerendi Patres, tantum flammaram & ignium in generosissimis omnium pectoribus ardere video, ut vos ad labores, quos animarum causâ fortiter suscipitis, & pericula, quae generosè contemnitis, alacriter subeunda hortari, & operæ minimè necessariae, & intempestivæ sollicitudinis esse videatur. Sed facilem mihi veniam à vobis polliceor, vbi intellexeritis, me id eorum tantum auctoritate audere, quibus si reluctarer, maioris culpæ reum vos ipsi merito pronuntiaretis. Quare & iis quibus debeo parère, & vestris, quibus dissentire nolo iudiciis, obtemperabo. Dicam de quatuor Christianæ pietatis officiis, quæ cum primi nostræ Societatis auctores diuinis auspiciis, ab ipsis illius quasi incunabulis amplexi sunt, tum vos Flandro-Belgæ, eorum posteri, pari hodieque studio & alacritate complectimini. Quæ quando ad tuendam propagandamque apud Batauos sanam Fidem, ad conferenda Catholicis militibus terrâ marique pugnantibus, ac demum pestilenti lue per vrbes infectis aeternæ salutis auxilia, summâ fide, constantiâ & alacritate nituntur, non nisi à sublimibus animis, & ad virtutem natis, aut generosè suscipi possunt aut constanter seruari. Quibus de rebus cum dicam, velim eos ego me & sentire & exhibere posse animi motus, quibus incitati omnes nos tam gloriosi laboris decus non tueri tantum, sed in maius etiam auctum propagatumque ad minores quoque nostros transmittere gestiamus. Atque ut inde exordiar, vnde primus meritò ducendus est cursus orationis meæ, satis apud omnes constat, quanta semper fuerit & prouidentia Mentis aeternæ, & sanctissimorum hominum cura, ne castæ Religionis integritas aut vitaretur afflatu hæresum, aut certè illo vel leuiter obscurata restitueretur in antiquum splendorem pulchritudinis suæ. Hæc videlicet edita iam olim, & humanæ virtutis exempla, & diuinæ in suam Ecclesiam prouidentiae documenta, iam tum sic interpretabantur maiores nostri, aeternorum consiliorum seduli obseruatores, ut cum ad alia quævis rei Christianæ commoda, tum ad elidenda prauarum opinionum vulgò enascentium germina luculento diuinæ voluntatis nutu destinari se crederent. Vnde ab ipsis planè cunabulis, adhuc, ut ita dicam, infantula, ac vixdum à lacte depulsa Societas, hanc principem suorum munerum partem præcipuo quoque studio amplexa est, ac sanctissimos eius conatus prouehente Numine, ea rerum momenta attulit, ut qui eius in hoc genere gloriam deterere, & obscurare famam audeat, ipsis etiam Gratiis ingratus esse posse videatur. Inualefcebat vniuersâ propè Germaniâ pestilens te-

Y y y y 2

mulenti

*Societas
opponit se
hereticis
in Germa-
niâ,*
in Angliâ,
 mulenti Saxonis virus, eiq̄ue germana ac pænè gemina viuendi licentia,
 cui curandæ, quâ possent, accurrere Fabri, Iaij, Bobadillæ, Canisij,
 Kesselij, Lanoij: ab iisque assiduâ laborum contentione perfectum, vt
 à vitalibus arceretur lues, & in Germaniâ etiamnum superfit, quod ger-
 manam Fidem atque illibatam Religionem colat. Nutabat omni ex
 parte Anglia, & auersi ab Ecclesiâ Regis imperio Fidem mutare com-
 pulsa, nouo perfidiæ genere multiplicem hauserat pestem Lutheri,
 Zwinglij, Caluini, & aliorum è cathedrâ pestilentia Magistorum. Ad-
 fuere confestim ad medelam ei ferendam Personij, Campiani, Cresuelli,
 Walpoli, Sothuelli, Garnetti: quos omnes, post copiosam opatissimæ
 messis vbertatem, quâ laborum magnitudine, quâ carcerum pædore at-
 que ærumnis, quâ atrocibus pro Religione suppliciis properata mors,
 triumphali, vt ita loquar, portâ, ad æternæ vitæ regiam transmiserat. La-
 borabat Gallia pernicioso Lemani lacus ac vicinarum Alpium afflatu, &
 auidissimi atrociam mali ad ipsa iam Regni viscera penetrarat, eiq̄ue quam
 possent operam nauaturi aduolauere Posseuini, Augerij, Pelletarij, Per-
 piniani, Maldonati, aliiq̄ue complures, præclaris in eam rem naturæ
 gratiæque præsidij instructi: qui propugnata fortiter antiquâ Fide, ex-
 pugnatâ sæpius nouellâ perfidiâ, tantò maiorem triumphis omnibus
 lauream sunt adepti, quantò plus est publicis è superiore loco concioni-
 bus, priuatis de plano congressibus, aliisque non minù idoneis artibus
 Religionem tueri, quàm effusione sanguinis, hominum strage, clade op-
 pidorum atque urbium patriam defendere. Neque verò maiores nostri
 has tantùm Prouincias virtutis suæ palæstras esse voluerunt; Panno-
 niam quoque, Sarmatiam, Hiberniam, Scotiam pari animi charitate
 complexi, laborantibus omnibus salutarem præsentemque dexteram
 porrexere. Nec stetit in hanc diem egregius hic gloriæ cursus, sed eam
 à maioribus traditam tuemur posteri, nec obsolescere patiemur vn-
 quam illud familiæ decus, quod ipsi viuudum ac nitens toto iam sæculo
 retinuerunt. Atque vtiam nostrum hoc Belgium huius etiam opis
 indigum non aliquando fuisse, neque eò è vicinâ Galliâ Germaniâque
 penetrassent prauarum opinionum propolæ, qui incautis populis male-
 fanum mortis poculum propinarunt. Lugemus etiamnum, lugemus
 florentissimas aliquot eius Prouincias suo diuulsas à corpore nefariam
 hæresim tam altè admisisse in viscera, vt ad animi sanitatem reduci hac-
 tenus non potuerint. Grassantur in eis sanè præcones insaniæ, quibus nihil
 sanctum, nihil religiosum; qui tum demum puros putos Christianos se
 arbitrantur, cum omnem sacrum ritum exsecrati fuerint, cum omne
 rectè factum peccatum, nullum autem peccatum expiandum esse puta-
 rint; cum Magistratibus populos, populis Religionem, Religioni
 templa, templis Sacerdotes, Sacerdotibus sacrificia, sacrificiis CHRISTVM
 abstulerint. Et his quoque subleuandis Prouinciis, cum primùm per
 operarum copiam licuit, studia sua desiderari minimè passa est Societas
 nostra, quæ, submissis in earum culturam nouis per interualla subsidij,
 quinquagesimum iam propè annum in hoc tam præstanti labore versa-
 tur. Constitit hætenus, Deo dante, suum operæ pretium: Catholico-
 rum quæ supererant reliquiæ ad omnem Christiani officij rationem om-
 nibus

*Et alij in
regionibus,*

*item in Fa-
derato
Belgio.*

nibus Instituti nostri muneribus excolta; vacillantes plerique confirmati, inertibus robur additum; innumeri, quibus ambiguus in eam diem Religionis fuerat animus, vel à teneris in hæresi adoleuerant, ad Ecclesiam sunt adiuncti. Oritur in dies alius ex alio labor; & quia regionis huius ager inexhaustâ quadam vbertate in nouam semper albelcit segetem, Socij ei excolendo intenti, ac laboribus impares, vobis, Patres Religiosissimi, tamquam auxiliaribus operis benignè annuunt, vt quibus iustam vberriamæ messis lætitiã gratulamini, cum iis in laborum partem venire ne recusetis. Enimuero in huiusmodi spem educati estis: vestra vel ephebea omnia, vel gymnasia, vel quæuis alia domicilia, quid aliud dixero, quàm prætoria quædam litterarum, Lyceã humanæ diuinæque sapientiæ, disciplinarum officinas, morum palæstras, propugnacula Religionis ac pietatis? vbi futuri hæresum domitores, sanæ disciplinæ restauratores, germanæ Fidei vindices, Orthodoxæ pietatis assertores, consentanea huic militiæ arma procuditis. Clitorem ac Ludonem, celebrata olim flumina, pisces naturâ suâ mutos vocales reddere fabulabatur antiquitas; ego nullum naturâ suâ tam rudem, tam infantem, tam elinguem esse dico, qui non prodire è vestrà disciplinâ possit, non inane fori curiæque cymbalum, sed diuini verbi fator atque Euangelij præco, à quo locuples sacrorum fructuum sperari possit vbertas. Laxatis etiam Belgæ charitati frena; & ne illius termini angustiores videantur esse, quàm mundi, huius quoque terminos superare conamini. Penetratis trans Indum & Gangem, ad remotissimas Orientis solis plagas, trans metam Herculis ad vastissimas atque à nobis dissectas Occidentis regiones, ad vltimas hinc inde terrarum appendiculas velut insulas; ibique, euerfis dæmonum aris, oppressâ superstitione, impietate proscriptâ, ac sincero Numinis inducto cultu, gloriosa rei Christianæ trophæa erigitis. Gratulor equidem vobis hanc gloriam, quâ nulla vel ad Familiæ nostræ commendationem honestior, vel ad splendorem Religiosæ charitatis illustrior. Neque enim solis nobis aut nati sumus aut viuimus, qui quidquid sumus bono publico debemus; sed vt nostri partem sibi vindicant Prouinciæ terrarum omnium, ita potissimam iure suo exigit Belgij, vtpote natalis nostri soli, pars illa quæ nunc corrupta hæresi, non exiguos, si excolatur, fructus promittit. Ceterum non igno-

Athenarus
lib. 8.

Plinius lib. 3.
cap. 4.

præcipuâ lege bono publico mancipati, atque ad omnia animorum compendia familiaris disciplinæ instructi præfidiis, nescio cuius spiritalis dispendij aut periculi metu, tanquam Iunonij pueri in sinu Iouis, otiosi diuinorum munerum doctores desiderare domi non soletis. Quid enim? plorabimus animarum cladem inter tot errorum ludibria pereuntium, nec in iis ab interitu vindicandis omni contentione laborabimus? Collegiorum nostrorum porticus, exedra, domicilia, gymnasia, quotidianis personabunt vocibus alienæ salutis ardorem profuse laudantium, & ab iis ipsis tam profusis laudatoribus tam parcè vsûrabitur? Apage à nobis otium tam otiosum, tam inanem mortalitatis illecebram, steriliū solatia lacrymarum, tam vana ac cum ipsis verbis pereuntia rei omnium sanctissimæ præconia. Repræsentemus factis, quod ore prædicamus; ac charissimæ patriæ non minimâ sui parte miserandum in modum laboranti faciamus pro facultate medicinam: opem operamque nostram implorat collapsa Religio, & tot animarum millia CHRISTI sanguine cœmpta supplices nobis manus tendunt; & nos tam languidi erimus, vt illam omni quâ possumus ope non subleuemus? tam erimus duri, vt ruentes ad interitum populares nostros ab eo omni quâ possumus operâ non arceamus? Video ego me orationi meæ fatis moderari non potuisse; sed dabitis spero hanc veniam ardori meo, si meminertis hæcenus me de propagandâ Religione, deque hæresi expugnandâ, hoc est de potissimâ Apostolici muneris parte, esse locutum.

Venio nunc ad id, quod in laborum nostrorum censu proximum; præstanda nempe, quæ solemus, Catholicis militibus auxilia. Et profectò æquissimum est, vt eos qui pro aris nostris pugnant ac focus, Christianæ quoque militiæ armaturâ muniamus. Referte vos iterum, si lubet, ad ipsa Societatis exordia, & primorum Patrum in animarum lucris contentiones inde vsque ab vltimâ memoriâ repetite; & mecum haud dubiè statuetis, huius quoque Religiosæ laudis gloriam atque amplitudinem à maioribus nostris occupatam esse. Quippe cum primum Societas nostra suis conatibus in publicum utilis esse cœpit, pietissimi quique copiarum Duces nihil vnquam habuere antiquius, quàm vt ex eâ aliquos suarum expeditionum comites impetrarent, precibus ac sacrificiis apud Deum, reliquis Familiæ nostræ officii apud milites præsidio futuros. Cuius quidem nostræ operæ etiam inter arma tam frugiferæ, cum, Aphrodisium obsidente Vegâ, primum maximumque documentum dedisset Iacobus Lainius; aliorum deinceps Catholicorum Principum exarsere animi, ne in extremæ rei momento tam ancipiti suis etiam in castris illam desiderari paterentur. In his Alexander Farnesius, aliique post eum Belgicæ nostræ militiæ Imperatores, qui Hispaniæ Regum auspiciis aduersum Fœderatas Belgij Prouincias armis decertant, quanto publico priuatoque militum bono, suis exercitibus quotidiana mortis pericula subeuntibus, ea immortalitatis adsciuerè præsidia? Septuagesimum iam annum tenet hæc belli calamitas, atque à primo propè illius exortu in hanc diem dati è nostris rei sacræ administri; quorum laboribus in hæc quoque Dei causâ exhaustis, toleratis ærumnis, superatis periculis, haud sanè video quid ad Religiosi nominis immortalitatem honestius, vel ad

Apo-

*Missio
castrensis
panè cum
Societate
nata:*

*in Belgio
cepta.*

Apostolici animi magnitudinem glorioſius excogitari poſſit: Habuerunt illi Brabantiam, Flandriam, Geldriam, Artesiam, Hannoniam, aliaque loca, quò cum Regiis copiis migrandum fuit, ſuae theatra virtutis, in quibus beneficentiae, charitatis, zeli ſpectaculum darent. Habuerunt non vnã aliquam gentem, vnã indole ac ſermone, ſed ex vniuerſã propè Europã Hiſpanos, Italos, Germanos, Anglos, Scotos, Hibernos, Belgas, alioſque complures; quorum ſingulos vernaculã gentiliſque ſua lingua Chriſtianam integritatem edocerent, & ſacris myſteriis, cum reſ ferret, Catholico ritu expiarent. Verſati ſunt cum Principibus, cum Praefectis copiarum, atque ordinum Ductoribus, cum Patriciis ac plebeiis, & praefertim miſeris ac rerum egenis omnium; vt cum animorum commodis in commune conſulerent, tum etiam neceſſitatibus corporum praefenti manu ſubuenirent. Verſati ſunt in noſocomiorum ſordibus ac carcerum padore, vt aegris iuxta & captiuis, qua ſolatij, qua auxiliij indigis, ſolatio ſimul & auxilio eſſent; ac ſi migrandum eſſet vitã, decretoriam vitã mortalitatis clauſulam congruis ad beatam aeternitatem praefidiis communirent. Quid, quòd in medias quoque armatorum acies, cum paribus vtrimque animorum ardoribus & armorum, de ſummã rei decernitur, progrediendum illis non raro fuit, & per infeſtos gladios & tela micantia huc illucque curſandum? dum hi ad pugnandum fortiter pro rei Catholicae incolumitate calidis hortatibus animandi, his peccata ſua enuntiantibus aures danda, omnibus ad Chriſtianã viuendum, aut moriendum ſubſidia adhibenda. In qua tam glorioſi laboris arenã, cum non ſatis feliciter ad Neoportum Flandriae pugnaretur, fructum hunc ex iis nonnulli conſecuti ſunt Religioſae conſtantiae, vt omnium ſaluti cum incumberent, caſi etiam ipſi laboribus ſuis glorioſiſſimè immoerentur. Cum inter militum clamores, armorum ſtrepitus, equorum hinnitus, tubarum clangores, inſigni animorum tranquillitate verſarentur, de hoc vno ſoliciti, ne quem militum ſacris myſteriis inexpiatum ſuprema neceſſitas occuparet. Vicisti animae magnae, etiam cum ita victi; neque telorum confectim volitantium ictus declinaſtis, neque caſorum exhortuiſtis cadauera, neque ſanguinem ex iis etiam tum manantem; ſed vni alienae ſalutis momento intenti, veſtram incolumitatem & vitam intrepidã proſus & inexplebili omnes iuuandi auiditate proieciſtis. Relicti nos ſumus ad ſarcinas mortalitatis huius, planeque volumus (id quod à nobis ſuſceptae vitae ratio exigit) virtutem veſtram non fictis imaginibus adumbratam, ſed in nobis ipſis expreſſam, iterum offerre pugnantibus, ne deſiderent Regiae copiae in nobis ea animarum ſubſidia, quae in vobis tanto ante tempore ſunt expertae. Subiicite ergo animis noſtris eos ignes, quibus aſiſtis: ſpargite in nobis ea incendia, quibus veriùs quam hoſtium armis abſumpti eſtis; & ſuperſtites adhuc Buzelinos atque Montanos Regiis bellatoribus exhibebimus.

Neque terreſtribus tantum copiis iuuandis adhibita Sociorum charitas; deſcendit etiam ad infimas ſordes faecesque ac ſentinam nauium bellicarum, vt hominibus tametſi ſua voluntate calamitoſis ſemper, & morti proximis, omnem in caſum praefecto eſſet. Nauigent alij maria

Varij Societatis laboris in castris.

Patres Societatis dum militibus praesidio sunt in acie caesi.

Missio naualis.

carum

earum causâ rerum, quibus sola hominum libido pretium fecit. Per-
rumpant naturâ claustra, & ignotas antiquitati vias aperiant ac terras;
qui dum nullos cupiditati suæ terminos statuunt, ipsum tamen orbem
angustis à Deo terminis circumscriptum fateri debent. Nos ad certio-
rem diuinæ charitatis auram vela facimus; nec rei nobiscum saltem, si
non ante nos, perituræ quæstum, aut vanæ voluptatis è vario aquarum
siderumque adspectu hauriendæ captamus lenocinia; sed Dei gloriam
humano omni quæstu potiorem, & animarum lucra cum totâ ætè-
rate coæquanda. Adimus vitæ periculum, vt aliorum salutem in tuto
collocemus: iactamur mari, fluctibus ac procellis, vt quamplurimos in
æternæ quietis portum inuehamus: vitiatam ac pænè verminosam po-
tamus aquam, falsamentis ac mucido pane vitam toleramus, ne vecto-
ribus nostris diuini verbi, ac sacrorum mysteriorum epulas, diuinis re-
fertis deliciis, deesse patiamur. Lucerna piscis memorandus in paucis,
atque ex argumento sic dictus, tranquillis dumtaxat noctibus in alta
subit maria, linguâque igneâ & nocturni instar sideris scintillante per
os exfertâ, confluentes ad nouæ lucis illecebram vndique pisciculos ca-
ptat & deglutit; nos dies noctesque velis & remis, tranquillo atque irato
circumuehimur pelago, vt palabundas nobiscum animas Apostoli-
cæ vocis splendore captemus, ac saluti fortunatâ illis ac felici sorte trans-
scribamus. Et hanc quidem de Deo deque hominibus benè merendi
occasionem haud segniter arripuere Xaverij, Barzæi, Silueriæ, Gon-
saluij; qui cum ad vberiore apud Indos faciendam messem trajice-
rent Oceanum, è suis interim vectoribus manipulos legere, eaque mo-
dicâ animorum fruge amplissimis Indiarum messibus quasi præludere
cœperunt. Instituebant nauticam turbam, colluuiemque; seruiem rei Chri-
stianæ præceptis, habebant publicos priuatosque de Deo deque animi sa-
lute sermones, statas preces statis diei horis decantabant, cunctis præsen-
tibus ac respondentibus, deprauatos omnium corrigebant mores, vniuersos
ad eluendas animi sordes inuitabant. Aderant è maritimâ iactatione
nauseâ, lue, fame laborantibus, transcurrerant per stratos non tantum
ægris, sed & semiuiuis foros; illis cibos, his pharmaca suâ ipsi manu mini-
strabant. Et quamuis in omni illo charitatis officio plus laborum non
rarò susciperent, quam ferre possent; pro suo tamen modestiæ studio cre-
debant minus se præstare, quam deberent. Miramur omnes, vti par est,
hosce primos Familiæ nostræ proceres; & eorum studia, alienis curan-
dis commodis, suis negligendis intenta. Sed non miramur tantum.
E nostro etiam Belgarum numero non desunt, qui illos imitentur, qui
classibus Regijs, Moderatorum imperio, imò suâ ipsi inflammatissimâ
in homines voluntate, mancipati, earum iam sæpè epibatas, milites, na-
ualemque multitudinem ad omnem Christiani nominis integritatem,
conformarunt. Habent in hoc munere dignam suis animis ac virtute
materiam. Carendum iis dulcissimâ Sociorum consuetudine, versan-
dum inter confertam arctissimis in locis turbam hominum, vt quam
leuissimè loquar, minimè religiosorum, in pædore atque ærumnis tra-
henda vita, percurrendus, quaquâ patet, Oceanus, & quotidiana cala-
mitosæ captiuitatis, vel etiam mortis subeunda pericula. Sed hæc vltro
etiam

Plin. lib. 9.
Histor. c. 27.

Labores
primorum
Patrum
Societatis
in nauibus.

Labores
& pericu-
la Patrum
in Missio-
ne nauali.

etiam expetuntur ab iis, qui vbi salutis alienæ causâ agit, impetrito charitatis ac prompto in omnem partem impetu ad illos potissimum iuuandos accurrunt, quibus non nisi per singulares ærumnas atque inusitata discrimina subueniri potest. Copiosa hîc quoque, Patres Reuerendi, nec vulgaribus operis contenta mensis. Qui in eâ laborant, periculis pares, labori impares, designant oculis ac tacitè ambiunt prestantque fortissimum quemque nostrum; atque ad rei gloriosissimæ, vestrisque studiis & ardoribus dignissimæ, societatem inuitant. Animis hîc opus sublimibus & erectis, atque ad ardua quæque aspirantibus; animis, inquam, qui non minus facultatis ad rem omnem adferant, quàm voluntatis, ac huius vitæ mortalis terminum non suo paucorumque commodo, sed quàm plurimorum vtilitate metiantur.

Verùm, quas hæcenus commemoravi, tres illæ principes nostri munere partes, vt per se cùm ad testandum Christianæ charitatis ardorem, tum ad probandam Apostolici animi magnitudinè, quàm maximè sunt illustres ac splendidæ; sic ab eo quod nobis etiamnum superest oratione explicandum, à præstando, inquam, lue pestiferâ laborantibus obsequio, haud facilè dici potest, quantum decoris ac dignitatis accipiant. Enimverò cùm in ærumnis vitæ nihil sit, quod hominum animos ad pietatem magis emolliat, quàm longè lateque in eorum perniciem sæuens pestilitatis atrocitas; excitatur tum nempe & euibratur illorum virtus, quibus aliena salus curæ & cordi est, vt eam præcipuè messem sibi legendam sumant, quam nocentissimi aliàs mali calamitas insigni semper vbertate atque copiâ dare consuevit. Inexplebilis est ista nostri generis vorago; & si quando ei laxatis à Deo habenis grassari licet impotentius, exhaurit vrbes ac vicos, villas & oppida; neque vllis illorum excidiis, vllâve mortalium clade satiatur. At libamenta sunt hæc cælo, non funera; immortalitatis, non mortalitatis victimæ; benignitatis hostiæ, non furoris; opportuna modò ægris, moribundis ac morientibus auxilia ne defuerint. Ad hæc ergo tam luculenta animarum lucra, fusâ per populos pestilitate, quærenda, nostra quoque Societas à primâ sui origine haud segniter exarsit. Vos vos appello principes Europæ regiones, Hispania, Gallia, Germania, oræque terrarum vltimæ, India, Brasilia, Peruvia; quò non prius nostri Ordinis homines, quàm eorum hoc in genere auxilia penetrarunt. Laborabatur per citiorem Hispaniam plerisque in vrbibus atque oppidis ferali hoc malo, & ibidem omnium animis, vt in extremo discrimine, ad studium pietatis ac salutis erectis, quàm vberem non dico sementem, sed messem fecère Mirones, Alberti, Parræ, Lozani, Sarauia, Garni, qui, neglecto vitæ suæ periculo, vltimis illorum populorum & corporis & animi periculis præstò fuère. Per Lugdunensem Galliam desæuiebat eadem lues, & Lugduni eius metropoli Edmundus Augerius sustinebat vnus omnia, dum ægros inter & valentes ex æquo partitur operam, & quoad diurnis nocturnisque laboribus coasequi potest, vtrorumque incolumitati consulit ac saluti. Cùm apud Germanos Moguntia, Treuiris, Colonia vulgaretur contagio, certatim Præfectorum suorum pedibus accidebant Socij, vt sibi adesse ægris, eorum curare vlcera, purgare fordes;

Z z z z z

egen-

*Missio ad
iuuandos
peste infe-
ctos.**Societas in
Hispaniâ
succurrit
peste infe-
ctis:**in Galliâ;**in Germa-
niâ:*

egenorum gratiâ alienam periclitari benignitatem, omnium animos
 factis expiare mysteriis, & piis hortatibus ad supremum certamen ac-
 cendere liceret. Quorum desideriis vsque eò feruentibus dum factum
 est satis, quis satis vel dicendo explicet, vel cogitando assequatur, quàm
in Indiis: luculenti animarum quæstus exstiterint? Omitto apud Indos, Brasilos,
in Belgio. Perüanos, non minùs vtilem ac fructuosum nostrorum Patrum labo-
 rem, in hac eâdem causâ: venio ad te Flandro-Belgica nostra, & tuas
 vrbes, non aduenis minùs quàm incolis frequentes, compello. Vllanc
 tuarum vrbiùm Socios nostros suis ciuibus animorum cultores adsci-
 uit, quæ non ad reliquam ex omni eorum labore atque industriâ fru-
 gem, luculenta quoque nauata: insectis operæ pretia non accenseat?
 Fuit, fuit illa semper in nostris etiam Flandro-Belgis animi virtus, vt
 quæ terrere vulgò solent alios stratae agris ac moribundis domus, ma-
 lumque contagione serpens, & imminentis vbique mortis lurida fa-
 cies, ipsis ad summum illum Christianæ laudis ac Religiosæ charitatis
 fructum persequendum stimulo essent. Nolim ego hîc palpate sanctis-
 simos viros, qui in hoc obsequio vitam posuerunt, aut è veterum fune-
 rum ritu, flabello mortuis ventum facere. Hoc citra vllius inuidiam,
 atque omnium cum applausu dici potest, non à Delphico tripòde, Py-
 thiâve cortinâ, aut Dodonæâ quercu, sed ipso Veritatis ore prolatum,
 charitatem hominibus nullam esse maiorem, quàm quæ pro amicis
 animam ponat. Relati iam olim in Cælitum numerum, atque Ec-
 clesiæ fastis adscripti sunt, quos huic tam glorioso muneri intentos,
 charitatis veriùs quàm pestilitatis æstus absumpsit. Fortunati illi pro-
 fectò, qui fluxâ ac fragili hac vitâ immortalem atque æternam mercati,
 beatissimas illas piorum sedes penetrarunt, iisque nunc incedunt latitiis,
 quæ nullâ rerum vicissitudine, nullo temporum lapsu terminabuntur.

*Olim San-
 etorum nu-
 mero ad-
 scripti, qui
 huic fun-
 ctioni sunt
 immortui.*

Hîc ego rursus, Patres Fratresque, nostrum omnium appello
 fidem; & quando neque venalem sub catastâ prostituimus operam,
 neque dubio rei perituræ quæstu sceneramur laborem nostrum,
 dignâ nomine nostro constantiâ, insistamus illorum vestigiis, quo-
 rum tam optabiles, tantisque cumulos bonis, vitæ exitus admira-
 mur. E primis maiorum nostrorum laudibus semper fuit, charitate
 CHRISTI obfirmare pectus, publica priuataque valetudinaria circum-
 cursando terere, vlcera sceditatem grauitatemque odoris non auer-
 sari, blandè solari mæstos, perditos cælestis vitæ spe recreare, omnes
 ad tolerantiam, & ad honestatem sanctitatemque vitæ acriter impelle-
 re, pestilentis etiam mali vim longè lateque serpentem alienæ salutis
 causâ non horrere. Et quis sit in nobis eâ morum mollitie, animique
 inopiâ, cuius non eodem vota colliment, dirigatur labor, adspiret in-
 dustria? Video profectò, dum vos ego contemplor studiaque vestra,
 æquo diutiùs fauisse me hactenus infantiae meæ, quâ ad palmares illas
 quatuor nostri muneris partes vel leuem vobis ardoris flammam injeci
 aut potuisse aut debuisse crediderim. Enimuerò si, vt ille ait, lingua
 cordis est affectus; habetis profectò, vel, me tacente, quasi domesticum
 oratorem, animi vestri zelum, qui maiore, quàm ego, vi feratur in in-
 tima viscera, altiusque vel grauioribus rationum momentis, vel acro-
 ribus

ribus verborum aculeis, in abditissimos cordis sinus descendat. Agite porro (atque ita vos compellere existimate Societatem IESV, matrem verè magnificarum & Apostolicarum virtutum, non lenem à suis filiis exactricem) agite, Ignatij magni filij, optimi maximique IESV Socij, maecti animis, & virtute maiorum vestrorum adhuc superstite, bonà cum Moderatorum venià, Barauia, quà potestis, adiuuandæ, Catholicis castris ac classibus pro facultate subleuandis, popularibus vestris luc tactis, pro susceptæ vitæ ratione curandis, accurrite. Nihil vos ærumnæ terreat, nihil molestiæ frangat, nihil periculi remoretur: immolate Deo, qui vos in Societatem Filij sui adsciuit, animorum vestrorum industriam, libate sudorem, & si res ferat, etiam sanguinem dedicate.

ORATIO QVARTA.

De obedientiâ R. P. Petri Canisij.

Petrus Canisium, natione Belgam, prouinciâ Geldrum, domo Neomagensem, summâ doctrinâ & sanctitate virum, si quis vestrum miratur, Auditores, quibus vestigiis ad supremum Religiosæ vitæ culmen ascenderit, hunc vel ignorare necesse est, quantum præsidij in obedientiâ positum sit ad virtutem; vel certè, quantum in eâ se exercuerit Canisius, non satis animo recordari. Quam non illa secunda virtutum mater, honestatis optimorumque morum sobolem procreauit: quàm numerosam? quàm locupletem? quàm diuinam? Habeant sanè virtutes ceteræ siue genitrices suas, siue altrices singulæ (neque enim vno fatu conceptuque productæ simul existimari possunt omnes) obedientia certè, velut communis quædam officiorum vitæque Christianæ parens, sola virtus est, quæ virtutes ceteras menti inserit, insertasque custodit. Quod verò non ille studium conatumque adhibuit, vt, quam animo conceperat, præstantissimam viuendi rationem ad obedientiæ regulam normamque dirigeret? Hac duce atque adiutrice, quàm multa gessit per omnem vitam pro animarum salute vtiliter, pro Ecclesiæ incolumitate feliciter, pro Dei gloriâ præclare! Quæ ipsa quoniam & numero & magnitudine parè infinita sunt, non ingrediar in latissimum hunc campum hodie, ne, si cuncta vel strictim à me percenseri numerando posse confidam, tantum scilicet de gloriâ viri incomparabilis delibem inuitus, quantum volens lubensque profitebor, cum pro viribus attingisse cuncta me arbitror, plus semper maiusque aliquid ad dicendum præteriri à me atque omitti oportere. Vnam eius virtutem, quam in deliciis semper habuit, obedientiam oculis subijciam, vt ex eâ quæ reliquarum norma est, de immensâ decorum illius ornamentorumque animi magnitudine existimare possitis.

Cum fidem oraculi, quo profuturum se olim Ecclesiæ in Societate IESV nondum tum quidem conditâ, puer adhuc didicerat, ternis firmare præsidij, animarum, quem vocant, zelo, perfectione vitæ, fortisque animi constantiâ instituisset Canisius; circumspicere nimirum in ipso sanctioris vitæ limine cœpit, quam in partem sanctimonix curam con-

Zzzzz 2

uerteret,

Obedien-
tia virtu-
tū parens,Greg. lib. 35.
Moral. c. 10.instruxit
Canisium